

Отже, можемо підсумувати, що сучасний світ вимагає відходити від застарілих стандартів освіти (юридичної в тому числі), а натомість, виявляти, усвідомлювати та впроваджувати інноваційні соціокультурні детермінанти (особливу увагу приділяючи етичній складовій), які сприятимуть формуванню в людині здатності до нестандартних, якісно нових рішень і дій.

Список використаних джерел

1. Лютий Т. Культура припад і спротиву. К.: Темпора, 2020. 576 с.
2. Фуллер Лон Л. Мораль права: Пер. з англ. Н.Комарова. Наукове видання. Київ: Сфера, 1999. 232 с.
3. Скейлз Е. Фемінізм у праві: активізм, юридична практика та правова теорія. Київ, 2019. 215 с.

Кушакова-Костицька Наталія Вадимівна,
завідувач сектору моніторингу правової
інформації Конституційного Суду України,
доктор юридичних наук, старший науковий
співробітник, заслужений юрист України

«ДЕМОКРАТІЯ» МЕНШОСТІ ЯК СУЧАСНИЙ ДЕРЖАВНИЦЬКИЙ КОНЦЕПТ

*Демократія – це форма правління,
при якій дозволено вголос говорити про те,
якою б була країна при кращому
керівництві*

Демократія як концепт і явище прийшла до нас із Стародавньої Греції і означає в перекладі «влада народу». Після Стародавньої Греції демократія як форма державного правління знов з'явилася, поширилась і стала домінуючою на території Європи після Першої світової війни, хоча в США демократія як ідея /концепт/ і форма правління почала панувати ще у XVIII ст. З часом демократію було імпортовано в Європу як американське «*know-how*». Коли проаналізувати, які основні демократичні засади з давньогрецького періоду рецепціювались у сучасний державний устрій, то це насамперед «демократія для обраних», яка означає не владу всіх громадян, не владу більшості, а владу тих, хто має доступ до влади. У Стародавній Греції це були її власні громадяни, правда, до них не належали численні раби, які їх обслуговували і яких було набагато більше, ніж громадян (у дослідників цього питання є розбіжності щодо конкретних цифр, але в цілому їх висновки збігаються щодо цього питання). Сьогодні офіційно рабство скасовано, але фактично більшість категорій громадян у т. зв. демократичних державах не впливають на зміст та протікання «демократичних» процесів, а в кращому разі приймають участь як «стажери», скеровані у потрібному

напрямі керманичами «демократизації» всіх сфер суспільного життя за допомогою мас-медіа, швидко змінюваного законодавства (особливо виборчого перед черговими виборами) і концепцій «сталого розвитку».

Виборчі процеси як маркер демократизації суспільства свідчить про те, що участь 50% відсотків громадян у них є рідкістю, а на прикладі України можна стверджувати, що у виборах (президентських, парламентських тощо) бере участь приблизно 30 % громадян. Очевидно, що виходячи з таких показників, не можна вважати, що в Україні має місце народовладдя, тим більше, що сучасні виборчі технології передбачають різноманітні нелегітимні механізми отримання бажаних результатів на користь кандидатів, які найбільш спроможні фінансово, корпоративно, організаційно (мають у розпорядженні адміністративний ресурс) тощо. Решта населення (прибл. 70 %) не приймають участь у виборах із міркувань як недовіри до їхніх кінцевих результатів через махінації поточної влади або чергових кандидатів у владу, так і через індіферентність, правовий нігілізм і т.п. чинники, які є наслідком скепсису щодо демократичності державного устрою та правових реалій.

Крім того, останні десятиліття сформувалась тенденція не тільки захисту, але й домінування окремих соціальних груп у вирішенні глобальних і національних політико-правових питань і виробленні відповідних концепцій державного розвитку. Це стосується й ЛГБТ співтовариства, і представників певних ідеологічних течій (глобалістських, екстремістських, феміністських тощо) та релігійних організацій (особливо сект «оздоровчо-лікувального» характеру), які сьогодні поширюють свій вплив та проникнення у владу.

Таким чином виникає питання: чи є розбудова демократичної держави реальністю, формальним гаслом або продуманою містифікацією, орієнтованою на довірливого пересічного громадянина, якому хочеться вірити, що він – не «гвинтик великого механізму», а дійсно приймає участь у будівництві правової, соціальної, демократичної держави і формуванні громадянського суспільства? Питання видається з одного боку риторичним, з іншого - доволі безперспективним, виходячи із реалій нашого часу. Адже, наприклад, право на безкоштовне медичне обслуговування, право на освіту, інші соціальні, економічні, політичні права, задекларовані в Конституції і спрямовані на демократизацію суспільних відносин, сьогодні підлягають докорінній корекції не в бік рівності, свободи і соціальної справедливості, а в бік «цифрового тоталітаризму», спрогнозованого ще Джорджем Орвеллом у його романі «1984» (1949 р.). Але не дивлячись на песимістичні прогнози пана Орвела, вихованого в найкращих традиціях «західної демократії», зауважу, що представник «східної деспотії» цар Соломон казав «все пройде і це пройде» ...